

Tips toegankelijke tekst schrijven

💡 **Oefening baart kunst: schrijf regelmatig.** Je oefent begrijpelijk schrijven ook door vaak over je onderzoek te vertellen, aan zowel leken als professionals buiten jouw vakgebied. En door zelf begrijpelijke teksten te lezen: zie dementie.nl, quest.nl, volkskrant.nl.

✅ 1. Voor wie schrijf je?

Voor wie schrijf je de tekst precies? Maak dat heel concreet. Wat is de rol of het belang van deze persoon of doelgroep? Wat vindt deze lezer zelf belangrijk? Vind die jouw onderzoek relevant? Wat zou de relevantie voor de lezer zijn? Welke kennis heeft deze persoon of doelgroep al? En wat motiveert de lezer om jouw info te willen weten? 🖐️ Ofwel: verplaats je in die ander.

Schrijf je een tekst als input voor een redacteur, voorlichter, podcastmaker of journalist? Vraag eerst na voor welke doelgroep de maker deze content creëert.

Beknopte voorbeelden:

- Verpleegkundige Geheugenpoli; wil beter leren ondersteunen bij (beginnende) dementie.
- Journalist of redacteur; wil snel en in simpele taal complexe info over heftige ziekten delen.
- Beleidsmedewerker Welzijn gemeente; wil langer thuis wonen faciliteren én welzijn behouden.

Over jouw lezer:

✅ 2. Wat wil je teweegbrengen bij je lezer?

Stel jezelf de vraag: wat moet de lezer denken, doen, voelen, weten of kunnen, na het lezen van jouw tekst? Maak dit doel zo concreet mogelijk. 🚫 Nb. 'Kennis delen' is te algemeen en gaat over de afzender (die iets wil); formuleer wat je wilt bereiken *bij je doelgroep*.

Bijvoorbeeld:

- Deelnemers van mijn onderzoek doorgronden hun rol, en snappen wat ik met gegevens doe.
- Zorgmanagers gaan helpen met werving van zorgprofessionals als participant.
- Buurthuis X gaat met mij samen een preventieprogramma uitrollen.
- Journalist X kan mijn fundamentele onderzoek correct duiden in leekentaal.
- Beleidsmedewerker of financier X wil met me in gesprek over mijn onderzoek.

Wat jij wilt bereiken:

✓ 3. Selecteer (alléén) essentiële informatie

Selecteer de informatie die nodig is om je doel te bereiken bij je lezer. Laat *alle* andere informatie weg. Let op: wat essentieel is, kan verschillen per doelgroep, naar gelang hun voorkennis, motivatie of de belangrijke thema's. Wees je hiervan bewust als je bijvoorbeeld resultaten deelt richting verschillende doelgroepen of media. Houd stevast de doelgroepbelangen in gedachte, niet die van het onderzoek.

(Fictieve) voorbeelden:

- De druk op (thuis)zorg is hoog. Wij toonden aan dat preventieprogramma X werkt bij groep Y en Z: hun zorgvraag daalt. We delen graag de resultaten met uw beleidsmedewerkers.
- Nu we weten dat eiwit X een belangrijke veroorzaker is van eiwitophoping en daarmee Alzheimer, willen we uitvinden hoe we die aanmaak remmen. Met de financiering van dit project zou financier X het Nederlandse onderzoek internationaal op de kaart zetten en valorisatie bespoedigen.
- We wisten al dat voeding kan helpen dementie te voorkomen. Maar details ontbraken. En er circuleren onzinnige claims. Ons onderzoek bewijst van X voedingsstoffen dat ze eiwit-X-ophopingen verminderen (die dementie veroorzaken). Daardoor kunnen we nu vervolgonderzoek doen bij mensen. Help ook mee om Alzheimer te voorkomen. Meld je aan als deelnemer.

Welke informatie over jouw onderzoek is essentieel?

✓ 4. Gebruik spreektaal

Wetenschappelijke publicaties bevatten hoog-complexe taal. Die is ongeschikt voor toegankelijke teksten. Oefen om te schrijven zoals je praat. Vraag jezelf af, als je vastloopt of toch wollig formuleert: hoe zou ik het *vertellen* aan mijn lezer? Herschrijf vervolgens naar B1-niveau. Check je termen (en vind B1-alternatieven) op <https://ishetb1.nl/>. *Niet* B1 zijn bijvoorbeeld: erfelijkheid, genetisch, preventie. Begin met de basisvragen over je onderzoek. Welk probleem probeer ik (uiteindelijk) op te lossen? Aan welke concrete vraag werk ik in mijn huidige project? Wat levert dat op? Op welke termijn? Voor wie? Hoe zorg ik dat het resultaat bij die mensen komt?

Jouw antwoorden in spreektaal:

✓ 5. Praktische do's voor begrijpelijke taal

Formuleer actief. Korte zinnen zijn niet per se beter. Lange zinnen vereisen wel verbindingswoorden, omdat een tekst begrijpelijker wordt als je logische verbanden expliciet maakt. Denk aan: want, dus, omdat, daarom. Houd ook het gezegde (alle werkwoorden) bij elkaar, want zo voorkom je onbegrijpelijke 'tangconstructies'.

Bijvoorbeeld

Van passief naar actief:

Uitgezocht is of er mogelijkheden zijn om...X...te laten plaatsvinden. → Consortium Y heeft uitgezocht of ...X... kan.

Van tangconstructie naar begrijpelijke taal:

Dit doen we om het huidige bewustzijn van de relatie tussen hersengezondheid en aanpasbare risico- en beschermende factoren, motivatie en gedragsintenties met betrekking tot dementiepreventie onder de Nederlandse bevolking, inclusief maatschappelijke belanghebbenden, te onderzoeken. →

Dit doen we om te onderzoeken onder inwoners en maatschappelijke belanghebbenden van Nederland, in hoeverre zij weten dat je zelf invloed hebt op je hersengezondheid; motivatie, bepaald gedrag en een gezonde leefstijl helpen namelijk om dementie te voorkomen.

✓ 6. Maak je tekst tastbaar

Zorg dat je een concrete anekdote paraat hebt, die de urgentie of noodzaak illustreert van hetgeen je onderzoekt. Emotie creëert betrokkenheid. Stem anekdotes af op je lezers. Is je (fundamentele) onderzoek niet geschikt hiervoor? Gebruik dan een persoonlijke anekdote om je eigen motivatie te tonen. Heb je iemand in je familie met dementie? Wil je dementie bij je eigen kinderen helpen voorkomen? Ben je gefascineerd door het herstellervermogen van het brein, of de mogelijkheden van AI? Laat het zien. Dat creëert sympathie en daarmee betrokkenheid.

Jouw (persoonlijke) anekdote:
